Věstník MZd ČR, částka 11/2019

Vzdělávací program specializačního vzdělávání v oboru

NUTRIČNÍ TERAPEUT - VÝŽIVA DOSPĚLÝCH A DĚTÍ

listopad 2019

1 Cíl specializačního vzdělávání

2 Vstupní podmínky a průběh specializačního vzdělávání

2.1 Vstupní podmínky

2.2 Průběh specializačního vzdělávání

3 Učební plán

3.1 Učební osnova základního modulu

3.2 Učební osnovy odborných modulů - povinné

3.2.1 Učební osnova odborného modulu 1

3.2.2 Učební osnova odborného modulu 2

3.2.3 Učební osnova odborného modulu 3

3.2.4 Učební osnova odborného modulu 4

4 Hodnocení účastníka vzdělávání v průběhu specializačního vzdělávání

5 Profil absolventa

5.1 Charakteristika profesních kompetencí, pro které absolvent specializačního vzdělávání získal způsobilost

6 Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť

6.1 Akreditovaná zařízení a pracoviště

7 Tabulka modulů

8 Seznam doporučených zdrojů

EPIS

1 Cíl specializačního vzdělávání

Cílem specializačního vzdělávání v oboru **Výživa dospělých a dětí** je získání specializované způsobilosti s označením odbornosti **Klinický nutriční terapeut** osvojením si potřebných teoretických znalostí, praktických dovedností, návyků týmové spolupráce i schopnosti samostatného rozhodování pro činnosti stanovené platnými právními předpisy.

2 Vstupní podmínky a průběh specializačního vzdělávání

2.1 Vstupní podmínky

Podmínkou pro zařazení do specializačního vzdělávání v oboru **Výživa dospělých a dětí** je získání odborné způsobilosti k výkonu povolání nutriční terapeut podle zákona č. 96/2004 Sb. a v souladu s nařízením vlády č. 31/2010 Sb., o oborech specializačního vzdělávání a označení odbornosti zdravotnických pracovníků se specializovanou způsobilostí, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti nařízení vlády č. 164/2018 Sb.

2.2 Průběh specializačního vzdělávání

Vzdělávací program uskutečňuje akreditované zařízení. Akreditovaným zařízením je poskytovatel zdravotních služeb, jiná právnická osoba nebo fyzická osoba, kterým ministerstvo udělilo akreditaci v souladu s §45, odst. 1, písmeno a), zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Udělením akreditace se získává oprávnění k uskutečňování vzdělávacího programu nebo jeho části.

Vzdělávací program obsahuje celkem 600 hodin teoretického vzdělávání a praktické výuky. Praktická výuka tvoří alespoň 50 % celkového počtu hodin, včetně odborné praxe na pracovištích akreditovaného, ale i neakreditovaného zařízení v rozsahu stanoveném tímto vzdělávacím programem.

Vyučovací hodina teorie trvá 45 minut, vyučovací hodina odborné praxe trvá 60 minut. Požadavky vzdělávacího programu je možné splnit ve více zařízeních, pokud je nezajistí v celém rozsahu zařízení, kde účastník vzdělávání zahájil.

Vzdělávací program specializačního vzdělávání se skládá z modulů. Modulem se rozumí ucelená část vzdělávacího programu s počtem hodin, který je stanoven vzdělávacím programem jako minimální, přičemž uzavření každého moduluje zakončeno hodnocením úrovně dosažených výsledků vzdělávání.

Optimální doba specializačního vzdělávání je 18-24 měsíců, kterou lze prodloužit nebo zkrátit při zachování kvality vzdělávání a počtu hodin vzdělávacího programu. Část specializačního vzdělávání lze absolvovat distanční formou, např. formou e-learningu.

Účastník specializačního vzdělávání vede evidenci o průběhu specializačního vzdělávání v tzv. Logbooku (deníku, studijním průkazu), do něhož provádí školitel záznamy o provedených výkonech v rámci celé odborné praxe v neakreditovaném zařízení nebo na pracovišti akreditovaného zařízení, na kterém probíhá praktická část vzdělávacího programu. Záznamy do Logbooku provádí rovněž lektor pro teoretickou výuku.

Seznam a počet výkonů uvedených v kapitole 3.1 Učební osnovy odborných modulů - povinné, je stanoven jako minimální, avšak tak, aby účastník specializačního vzdělávání zvládl danou problematiku nejen po teoretické, ale i po praktické stránce.

Podmínkou pro přihlášení se k atestační zkoušce je

a) získání počtu kreditů stanoveného tímto vzdělávacím programem,

b) absolvování modulů, které jsou v tomto vzdělávacím programu označeny jako povinné, a

c) prokázání výkonu povolání v oboru specializačního vzdělávání **výživa dospělých a dětí**

v délce minimálně 1 roku z období posledních 6 let v rozsahu minimálně poloviny stanovené týdenní pracovní doby nebo minimálně 2 let z období posledních 6 let v rozsahu minimálně pětiny stanovené týdenní pracovní doby, a to pod odborným dohledem podle §56 odst. 6 ve spojení s §4 odst. 4 zákona č. 96/2004 Sb.

Podmínkou pro získání specializované způsobilosti v oboru **Výživa dospělých a dětí** je úspěšné ukončení specializačního vzdělávání atestační zkouškou.

3 Učební plán

Specializační vzdělávání v oboru NUTRIČNÍ TERAPEUT - VÝŽIVA DOSPĚLÝCH A DĚTÍ					
Kód	**Typ**	**Název**	**Rozsah**		
			Teorie	**Praxe**	
			(počet hodin)	**(počet hodin)**	
				NZ	**AZ**
ZM	p	Role specialisty v poskytování zdravotních služeb	40		
OM 1	p	Specializovaná nutriční péče	40		
	p	Odborná praxe na pracovišti nutriční péče (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle §45, zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů)		80	
OM2	p	Klinická výživa a specializovaná nutriční péče u dospělých	120		
	p	Odborná praxe v akreditovaném zařízení			80
OM3	p	Klinická výživa a specializovaná nutriční péče u dětí	80		
	p	Odborná praxe v akreditovaném zařízení			80
OM 4	p	Odborná praxe v akreditovaném zařízení			80
			280	320	
Celkem 600 hodin					

ZM - základní modul, OM - odborný modul, NZ - neakreditované zařízení, AZ - akreditované zařízení

3.1 Učební osnova základního modulu

Základní modul - ZM	**Role specialisty v poskytování zdravotních služeb**
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	40 hodin teoretické výuky v rozsahu 5 dnů
Počet kreditů	20
Cíl	Vybavit účastníky studia znalostmi a dovednostmi z vybrané problematiky veřejn negativních faktorů fyzické a psychické zátěže a role školitele.
Téma	**Rozpis učiva**
Vybraná problematika veřejného zdraví	Podpora zdraví a zdravotní politika. Národní strategie zdraví. Vymezení problem zdravotní politika v evropském kontextu.
Problematika závislostí	Přehled návykových látek a jejich vlastnosti, zdravotní a právní aspekty souvisej
Radiační ochrana pro obor Nutriční terapeut - výživa dospělých a dětí	Ionizující záření, jeho základní druhy a vlastnosti, nepříznivé účinky ionizujícího pro pobyt v prostorách se zdroji ionizujícího záření, legislativa v oblasti radiační
Lidské zdroje	Lidské zdroje, způsobilost k výkonu práce ve zdravotnictví, řízení lidských zdroj
Ekonomika a financování poskytovatelů zdravotních služeb	Ekonomika poskytovatele zdravotních služeb - obecná teorie systémů, ekonomik mechanismy. Ekonomika poskytovatele zdravotních služeb, náklady, výnosy a ho zdravotnictví, účetnictví a daňová evidence, mzdy a odměňování. Financování zd

Krizový management ve zdravotnictví	Mimořádné události a katastrofy. Krizová připravenost. Hromadný výskyt zasaže
Řízení kvality a bezpečí ve zdravotnictví	Systém řízené dokumentace, implementace ustanovení obecně platných právníc audity. Příprava standardů specializovaných postupů. Využití dat o kvalitě. Certi nápravných opatření. Resortní bezpečnostní cíle.
Psychologické aspekty práce specialisty, komunikační dovednosti specialisty	Psychosociální dovednosti specialisty. Komunikace v týmu. Podpůrné techniky v znevýhodněnými pacienty (mentální nebo psychické postižení, autismus, handica s pacienty z jiných etnických skupin žijících na území ČR s ohledem na jejich zdr
	Problematika týraných a zneužívaných osob (dětí, žen, mužů). Domácí násilí.
	Etický přístup k pacientům a jejich blízkým s ohledem na věk a charakter onemo
Prevence negativních dopadů psychické a fyzické zátěže související s výkonem zdravotnického povolání	Efektivní zvládání nadměrné psychické zátěže a prevence syndromu vyhoření. P zátěže, interpersonální agrese, budování vztahů v zátěžových situacích, psycho komunikačních dovedností, prevence závislostí, vliv stresu na naše tělo, péče o d kompetencí, podpora ve složitých pracovních situacích, sebereflexe, poznání vla
Metodologie výzkumu ve zdravotnictví	Charakteristika, specifika a význam výzkumu. Techniky výzkumu, výzkumný pro témat. Etika výzkumu.
	Prezentace výsledků, aplikace poznatků do praxe.
Role školitele ve vzdělávání dospělých	Zásady vzdělávání dospělých, zvláštnosti ve vzdělávání dospělých, cíle, formy a zdravotnických pracovníků.
Ukončení modulu	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba
Výsledky vzdělávání	Absolvent bude připraven: - orientovat se na podporu a udržování zdraví, prevenci, rehabilitaci, včetně ohle - vysvětlit rizika ionizujícího záření, jeho účinky na živý organismus, - popsat systém radiační ochrany, zásady pro uplatňování požadavků radiační oc - vysvětlit zdravotní a právní aspekty související se zneužíváním návykových láte - rozpoznat své postoje, přístupy, způsob komunikace při personální práci, při ef - koordinovat práci členů týmu, - rozeznat a posoudit neetické chování spolupracovníků, - popsat nutnost vlastního odborného růstu a rozvoje, - objasnit význam a diference úhradových mechanismů, - uplatňovat postupy krizového managementu a podílet se na přechodu činnosti - vysvětlit význam neustálé potřeby zvyšování kvality práce a spolupráce, - identifikovat existující rizika, vyhodnotit závažnost identifikovaných rizik, koor - dodržovat zásady prevence pochybení ve zdravotnické praxi, - uplatňovat vhodný přístup při komunikaci s problémovým pacientem a se znev - uplatňovat vhodné zásady komunikace s osobami týranými, zneužívanými, - zvládat multikulturní odlišnosti v péči o pacienty, - identifikovat faktory ovlivňující kvalitu života pacientů, - uplatňovat etický přístup k pacientům a jejich blízkým, - používat podpůrné techniky ke zvládání fyzické i psychické zátěže v povolání, - postupovat dle moderních a vědecky ověřených metod, podílet se na výzkumný - odborně vést méně zkušené pracovníky svého oboru, personál způsobilý k výko - dodržovat zásady ve vzdělávání dospělých, respektovat význam, zvláštnosti, cíl
Způsob ukončení modulu	Test/ústní zkouška.

* Nabízení a přijímání pomoci založené na sdíleném porozumění, respektu a vzájemném posílení mezi lidmi v podobných situacích (Meadová a kol., 2001) Peer = kolega, vrstevník, rovnocenný člověk.

3.2 Učební osnovy odborných modulů - povinné

3.2.1 Učební osnova odborného modulu 1

Odborný modul - OM 1	**Specializovaná nutriční péče**
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	40 hodin teoretické výuky v rozsahu 5 dnů
	80 hodin odborné praxe v rozsahu 10 dnů na pracovišti nutriční péče (tento posk zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů)
Cíl	Získat znalosti z psychologie výživy, legislativy, hygieny a bezpečnosti výživy, ek péče, dietního systému a nutričního poradenství potřebné k poskytování speciali
TEORETICKÁ VÝUKA	
Téma	**Rozpis učiva**
Základy práva a legislativa poskytovatelů zdravotních a sociálních služeb	Obecně závazné předpisy ve zdravotnictví. Zdravotničtí pracovníci a jiní odborní pracovníci ve zdravotnictví. Právní odpovědnost zdravotnických pracovníků. Správní řízení ve zdravotnictví. Potravinářská legislativa a zbožíznalství.
Psychologie výživy	Motivace související s výživou, motivační rozhovory. Porovnání medicínského a psychosociálního přístupu k pacientovi. Vedení klinického rozhovoru. Základní psychoterapeutické techniky v rámci individuální i skupinové edukace - kognitivně behaviorální přístup, šelf monitoring, mindfůl eating.
Hygiena a bezpečnost výživy	Definice pojmů. Zdroje biologických, chemických a fyzikálních nebezpečí ve stravovacích službách. Bezpečnost pro styk s potravinami a pokrmy. Kvalita a výroba potravin. Hodnocení rizik. Systémy HACCP ve stravovacích službách. Ověřování systémů kritických bodů. Standardizace stravovacích služeb. Správná výrobní a hygienická praxe ve stravovacích provozech. Platná legislativa CR a E vztahující se na stravovací služby.
Ekonomika výživy	Stav úrovně výživy obyvatel CR ve vztahu ke spotřebě potravin. Plánování výživy kolektivů i jednotlivců. Problematika režijních nákladů ve společném stravování. Výběrová řízení - legislativa. Metodika nutričního a nutričně ekonomického hodnocení potravin a pokrmů. Vznik nutričních a hmotnostních ztrát při skladování a technologickém zpracování potravin.
Standardizace nutriční péče	Obecné zásady tvorby standardů nutriční péče - posouzení nutričního stavu a určení nutričního problému, plán nutriční péče, monitoring a evaluace (hodnocení účinků nutriční intervence). Nastavení systému kontrolní činnosti s důrazem na transparentnost.
Dietní systém	Definice, porovnání jeho významu a změn během doby. Aktuální význam, úloha a uplatnění. Metody zpracování. Kompetence zpracovatelů. Specifikace obsahu. Zásady sestavování jídelních lístků pro jednotlivé skupiny pacientů/klientů dle věku a diagnózy. Uplatňování dietních systémů v zahraničí.
Plošný nutriční screening	Metodika tvorby screeningových dotazníků pro jednotlivé typy zařízení. Vyhodnocování získaných dat. Práce se získanými daty. Kompetence.
Nutriční tým	Definice nutričního týmu a jeho účel. Složení, úkoly a způsob práce.
Stupňovitá nutriční péče	Definice, hlavní úkoly a cíle.
Nutriční poradenství	Základy vedení zdravotnické dokumentace. Práce s informačními systémy určenými pro ambulance a poradny. Vybavení poradny. Evidence pacientů/klientů. Využití edukačních materiálů. Preventivní a akutní péče v nutriční poradně.
Neodkladná první pomoc	KPR - kardiopulmonální resuscitace, praktické nácviky.
Ukončení teoretické výuky	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.

Výsledky vzdělávání	Absolvent bude připraven: - dodržovat základy systému práva, především problematiky týkající se poskytov - popsat a vysvětlit význam bezpečnosti potravin ve výživě, - uplatňovat zásady systému hodnocení rizik při poskytování stravování v rámci z - používat základní komunikační algoritmy, které lze aplikovat v různých kontext - popsat vliv a podíl psychických faktorů na tělesných symptomech, - interpretovat ekonomické aspekty výživy člověka, - dodržovat zásady pro vypracování dietního systému a standardů nutriční péče, - implementovat výsledky práce nutričního týmu do každodenní praxe, - definovat úkoly a cíle stupňovité nutriční péče, - využívat výsledky nutričního plošného screeningu, - posoudit výživový stav pacienta/klienta a sestavit plán individuální nutriční péč - používat odlišnosti v komunikaci při práci, ovládat komunikační techniky při ed - vytvářet edukační materiály a provádět edukaci pacientů/klientů i osob o ně pe
ODBORNÁ PRAXE	
Odborný modul - OM 1	**Odborná praxe na pracovišti nutriční péče**
	(tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	80 hodin odborné praxe v rozsahu 10 dnů
Seznam výkonů	
Vyhodnocení výsledků plošného nutričního screeningu a realizace příslušných opatření	
Zhodnocení nutričního stavu pacienta/klienta, stanovení výživové potřeby	
Vytvoření plánu specializované nutriční péče s ohledem na diagnózu, rizika malnutrice a délku hospitalizace	
Tvorba edukačního plánu pro pacienta při propuštění do domácího prostředí	
Edukace pacienta o způsobu výživy a jejím zajištění během hospitalizace a v domácí a následné péči	
Práce s dokumentací a vedení záznamu o indikovaných nutričních opatřeních	
Vedení klinického rozhovoru	
Realizace poradenství s konkrétním pacientem/klientem v nutriční poradně, či specializované ambulanci	
Práce s dietním systémem, jídelníčky, normami a propočty ve spolupráci se stravovacím provozem	
Účast na výdeji stravy ve stravovacím provozu a podíl na ověřování systému kontroly rizik spojených s výrobou, skladováním potravin a expedicí pokrmů	
Způsob ukončení modulu	Test, ústní zkouška, splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odbor

3.2.2 Učební osnova odborného modulu 2

Odborný modul - OM 2	**Klinická výživa a specializovaná nutriční péče u dospělých**
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	120 hodin teoretické výuky v rozsahu 15 dnů
	80 hodin odborné praxe v rozsahu 10 dnů v akreditovaném zařízení (tento posky
Cíl	Získat znalosti z klinické výživy potřebné k poskytování specializované nutriční p
TEORETICKÁ VÝUKA	
Téma	**Rozpis učiva**
Fyziologie výživy, metabolismus, biochemie	Zisk energie buňkou, metabolismus sacharidů, tuků, bílkovin, mitochondrie. Met Dusíková bilance, poruchy oxygenace. Acidobazický metabolismus. Klinická bioc jejich parametrů.
Změny metabolismu při hladovění	Změny metabolismu při prostém hladovění, metabolická reakce při stresovém hl Metabolické změny u jednotlivých substrátů. Mediátory metabolických změn. Ho Cytokiny a metabolické abnormality při onkologickém onemocnění. Poruchy acid respirační acidóza a alkalóza. Změny metabolismu glukózy a poruchy vstřebávání
Malnutrice	Definice, rozdělení, klinický obraz, výskyt u jednotlivých onemocnění a věkových a komplikace. Identifikace, možnosti a způsoby realimentačních nutričních postu

Vyšetření nutričního stavu	Nutriční anamnéza, hodnocení fyziologických funkcí, fyzikální vyšetření, antropo vyšetření, nutriční indexy. Diagnostika a monitorování nutričního stavu. Záznam klinické a vyšetření ambulantní. Stanovení nutričního problému (diagnózy), cíle.
Stanovení energetické potřeby	Energetický výdej, definice a jeho stanovení měřením, propočtem. Energetická p energetických a biologických hodnot stravy u pacienta/ klienta. Monitoring a sle
Specializované nutriční postupy v gastroenterologii	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, průběh onemocnění, léčebné možnosti. Ča postupy a opatření u jednotlivých onemocnění. Zásady dietních opatření při léčb Doporučené technologické postupy. Perorální příjem, enterální výživa.
Specializovaný nutriční postup při onemocnění slinivky břišní	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace. Jednotlivé pro akutní a chronickou formu. Umělá výživa a přechod na dietu. Problematika v
Specializované nutriční postupy při onemocnění ledvin, močových cest a u dialyzovaných pacientů	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace a prevence nemoci glomerulů, nefrotického syndromu, zánětu ledvin a močových cest, ledvi postupy a opatření u jednotlivých renálních onemocnění. Nutriční postupy při he transplantaci ledvin.
Specializované nutriční postupy při metabolickém syndromu, diabetů, obezitě, dyslipidemii	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčba. Diabetes mellitus jako rizikový fakto Diabetická dyslipidemie. Základní diagnostické kritérium metabolického syndrom rizika s ní spojená. Postupy při chirurgické léčbě obezity. Aktuální trendy diabet množstvím energie, sacharidů. Zastoupení potravin v jídelníčku diabetika a glyk postupy v léčbě. Využití EV a PV u pacienta s diabetem. Specifika dietní léčby u programy.
Specializované nutriční postupy při vzácných metabolických poruchách	Definice, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace. Nastavení nutričních postu jejich specifika a omezení, případně vazbu na jiná onemocnění.
Specializované nutriční postupy v intenzivní péči	Diagnostika a monitorování nutričního stavu. Možnosti a způsoby zajištění adekv způsoby vyhodnocení. Monitorování a propočet nutričních potřeb.
	Mezioborová spolupráce.
Specializované nutriční postupy při neurologických onemocněních	Spektrum nutričně rizikových neurologických onemocnění. Diagnostika, léčebné nutričních potřeb ve vazbě na diagnózu, délku hospitalizace, adaptaci organismu Význam a úloha mezioborová spolupráce.
Specializované nutriční postupy v chirurgii	Obecné zásady perioperační výživy. Akcelerovaná pooperační rehabilitace (Fast chirurgických výkonech na GIT. Zajištění výživy u pacientů po zákroku v oblasti traumatologii. Postupy a doporučení u chirurgických výkonů mimo GIT. Včasné výživy. Realimentační nutriční postupy.
Výživa v psychiatrii	Vliv výživy na mentální stav pacientů/klientů. Alzheimerova nemoc a riziko maln nutriční terapie. Metabolismus u mentální anorexie a bulimie. Diskrepance mezi nálezy u malnutrice z poruch příjmu potravy. Možnosti způsobu léčby a realimen
Enterální výživa a nutriční podpora	Definice, charakteristika, indikace, kontraindikace, komplikace, způsoby podání zajištění podávání enterální výživy za hospitalizace, v ambulantní péči a péči ve
Parenterální výživa	Definice, charakteristika, rozdělení, indikace, kontraindikace a komplikace. Nutr výživy, požadavky a náklady na péči. Nutriční ambulance a domácí parenterální
Interakce léčiv a potravin	Polypragmazie, ovlivnění výživy léčivy, ovlivnění léčiv výživou. Interakce léčiv. D
Potravinové alergie a intolerance	Definice potravinové alergie. Definice potravinové intolerance. Charakteristika a potlačení symptomů či významná součást léčby. Rizika plynoucí z vyloučení skup Imunopatologie potravinových alergií a histaminové intolerance.
Komunitní nutriční péče, výživa seniorů	Požadavky na nutriční péči o seniory, stanovení energetické potřeby, zastoupení Etický a sociální aspekt nutriční terapie. Pravidla nutričních postupů léčebné výž suplementace cestou enterální výživy, sippingu, modulárních dietetik, NGS (nas endoskopická gastrostomie), PEJ (perkutánní endoskopická jejunostomie) a podr

Nutriční péče u pacientů s onkologickým onemocněním	Typy nádorů, jejich chování a diagnostika. Protinádorová léčba, její typy dle cíle protinádorové léčby a možnosti jejich ovlivnění. Dietní opatření při nebo po léčb při léčbě onkologických onemocnění. Rizika infekcí a dieta při neutropenii. Způs pacientů z hlediska možností vzniku komplikací a náhlých změn za hospitalizace spolupráce mezi nutričním terapeutem, pacientem/klientem a lékařem.
Alternativní výživa	Alternativní způsoby stravování, aktuální směry a jejich preference u pacientů. V Rizika spojená s vybranými typy alternativního stravování (výživy).
Ukončení modulu	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.
Výsledky vzdělávání	Absolvent bude připraven: - aplikovat způsoby vyšetření nutričního stavu pacienta, - odebrat nutriční anamnézu a správně vyhodnotit, - orientovat se ve fyziologii výživy a metabolismu zdravého člověka, - vysvětlit metabolismus jednotlivých živin, - definovat příčiny metabolických změn a poruch vodního a minerálního hospodá - vyhodnotit a interpretovat výsledky vyšetření nutričního stavu pacienta a navrh - vyhodnocovat individuální potřeby energie člověka, - stanovovat, měřit a propočítávat energetickou potřebu pacienta ve vazbě na di - popsat diagnostiku, prevenci, léčebné a specializované nutriční postupy u jedn - uplatňovat odlišnosti při tvorbě nutričních doporučení pro seniory, - popsat charakteristické požadavky na stravování onkologicky nemocných pacie - popsat odlišnosti při tvorbě nutričních doporučení u onkologicky nemocných a - definovat veškeré dostupné prostředky enterální výživy, nutriční - podpory a parenterální výživy, popsat jejich význam a možnosti využití v cílené - sestavovat jídelníčky pacientům dle nutričních požadavků, výběru potravin a te - využívat systém monitorování a opakovaného sledování nutričního stavu člověk - vytvářet edukační materiály, edukovat a vést pacienty/klienty během hospitaliz
ODBORNÁ PRAXE	
Odborný modul - OM 2	**Odborná praxe v akreditovaném zařízení** (tento poskytovatel musí být akred
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	80 hodin v rozsahu 10 dnů
Seznam výkonů	
Zhodnocení výživového stavu pacienta na základě nutriční anamnézy, výsledků fyzikálního, antropometrické nutričního problému (diagnózu)	
Zhodnocení rizika vzniku malnutrice	
Vytvoření plánu specializované nutriční péče o pacienta s onemocněním vnitřních orgánů	
Vytvoření plánu specializované nutriční péče o pacienta po chirurgickém výkonu s ohledem na charakter a r	
Posouzení nutriční potřeby a sestavení plánu nutriční péče u pacientů v těžkém stavu, provedení vyhodnoce	
Doporučení individuálního realimentačního postupu	
Provedení individuálního propočtu nutričních potřeb dle stanovené diagnózy a jejich vyhodnocení s následn	
Doporučení změny způsobu podávání výživy	
Provedení propočtu enterální výživy a nutriční podpory	
Doporučení doplňku stravy s přihlédnutím na druh onemocnění a věk pacienta/klienta	
Zpracování edukačního materiálu pro konkrétního pacienta	
Edukace konkrétního pacienta	
Způsob ukončení modulu	Test, ústní zkouška, splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odbor

3.2.3 Učební osnova odborného modulu 3

Odborný modul - OM 3	**Klinická výživa a specializovaná nutriční péče u dětí**
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	80 hodin v rozsahu 10 dnů teoretické výuky
	80 hodin v rozsahu 10 dnů odborné praxe v akreditovaném zařízení (tento posky Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Cíl	Získat znalosti z klinické výživy potřebné k poskytování specializované nutriční p
TEORETICKÁ VÝUKA	
Téma	**Rozpis učiva**
Růst a vývoj dítěte	Jednotlivé fáze vývoje a růstu jedince, doporučené výživové normy, ovlivnění výž pozitivním i negativním smyslu, nutriční programming, fyziologie metabolismu d dětském věku jako faktor ovlivňující výskyt zdravotních rizik v dospělosti.
Vyšetření a hodnocení nutričního stavu dětského pacienta	Nutriční screening. Nutriční anamnéza, hodnocení fyziologických funkcí, fyzikál hodnocení základních růstových parametrů, laboratorní vyšetření. Percentilové g Diagnostika a monitorování nutričního stavu. Záznam stravy, způsoby vyhodnoce klinické a vyšetření ambulantní. Praktické nácviky.
Výživa novorozence a kojence	Výživa v těhotenství. Výživa kojící ženy, kojení, kontraindikace kojení, tvorba ma mléka, druhy a složení mateřského mléka, kojení v praxi, umělá výživa v kojenec rozdělení, druhy. Schéma kojenecké výživy. Dostupné přípravky odpovídající leg normám ČR.
Výživa batolete	Přechod od kojenecké výživy, vnímání stravy a jejího příjmu z hlediska dítěte, str zavádění jednotlivých skupin potravin do jídelníčku dětí. Smíšená strava u dětí, v rizikové skupiny potravin a zdravotní rizika plynoucí ze způsobu stravování. Soci
Výživa dítěte staršího věku	Optimální podíl živin na energetickém příjmu, nutriční potřeby jako nezbytný fak intenzívní růst a vývoj dětského organismu. Potřeba tekutin. Vyvážená strava a p všech živin jako prevence pozdních komplikací. Komunikace s dětským pacienter
Malnutrice v dětském věku	Primární a sekundární forma malnutrice. Druhy dětské malnutrice a jejich klasif jednotlivých onemocnění a věkových skupin. Energetická bilance. Důsledky a ko Možnosti a způsoby realimentačních postupů.
Specializované nutriční postupy v dětské gastroenterologii	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, průběh onemocnění, léčebné možnosti. Ča komplikace. Nutriční postupy a opatření u jednotlivých onemocnění. Zásady diet při léčbě a prevenci. Výběr potravin. Doporučené technologické postupy. Perorá enterální výživa.
Specializované nutriční postupy u dětí při metabolických poruchách	Definice, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace. Nastavení nutričních postu jednotlivých forem s ohledem na jejich specifika a omezení, případně vazbu na ji onemocnění.
Specializované nutriční postupy u dětí s diabetes mellitus (DM)	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčba. DM jako rizikový faktor. Poruchy m glukózy. Aktuální trendy diabetické stravy. Diety s doporučeným množstvím ene Výměnné (chlebové)jednotky a jejich použití. Aplikace a flexibilní režim dávková nutriční strategie. Význam edukace. Výživová doporučení a postupy v léčbě. Úlo specializované ambulance a poradny.
Obezita v dětském věku	Obezita jako důsledek nežádoucího způsobu výživy. Obezita jako rizikový patolog Vyvážený příjem energie a doporučené zastoupení živin. Komplexní přístupy v pr spolupráce s rodinou a vzdělávacími institucemi. Mezioborová spolupráce v léčb dětského pacienta.
Poruchy příjmu potravy (PPP)	Mentální anorexie (MA) a mentální bulimie (MB). Další formy PPP - přehled. Krit Diagnostická kritéria. Role NT v multidisciplinárním týmu v terapii PPP. Možnos léčby a realimentace. Nutriční strategie. Spolupráce se sociálním a rodinným pr
Alternativní výživa	Alternativní způsoby stravování a jejich vliv na zdravotní a nutriční stav dětskéh Rizika spojená s vybranými typy alternativního stravování (výživy).
Specializované nutriční postupy u dětí při onemocnění ledvin a močových cest	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace a prevence chronického selhání ledvin, zánětu ledvin a močových cest, ledvinových a močov Nutriční postupy a opatření u jednotlivých renálních onemocnění
Výživa dětí při onemocnění pankreatu	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace. Pankreatic výživa a přechod na dietu. Problematika výživy u pacientů s cystickou fibrózou a charakteristické postupy zajištění nutriční péče.

Nutriční péče u dětských pacientů s onkologickým onemocněním	Typy nádorů, jejich chování a diagnostika. Protinádorová léčba, její typy dle cíle metody. Nežádoucí účinky protinádorové léčby a možnosti jejich ovlivnění. Dietn nebo po léčbě nádorových onemocnění. Dietní úpravy při léčbě onkologických on Rizika infekcí a dieta při neutropenii. Způsoby sledování a vyhodnocování stavu pacientů za hospitalizace a v ambulantní péči.
Specializované nutriční postupy v dětské chirurgii, výživa v pooperační péči	Obecné zásady perioperační výživy. Výživa po chirurgických výkonech na GIT. Z u dětských pacientů po zákroku v oblasti krku a hlavy. Perioperační výživa v trau Výživa u dětí s rozsáhlými poraněními kůže. Postupy a doporučení u chirurgický mimo GIT. Pooperační nutriční postupy a speciální postupy zajištění výživy dítět
Nemoci vyžadující speciální výživu	Výživa patologického novorozence. Dietoterapie při léčbě celiakie, fenylketonuri potravinových alergií a dědičných metabolických poruch. Požadavky a zvýšené n výživu stavů rozsáhlejších popálenin a traumat. Výživa a infekce. Fortifikace výž stravy, potraviny pro zvláštní výživu a potraviny pro zvláštní lékařské účely, zása výběru pro použití.
Enterální a parenterální výživa	Příčina a způsob indikace, rozhodovací schéma pro enterální a parenterální výži úplná a doplňková. Domácí enterální a parenterální výživa.
Ukončení modulu	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.
Výsledky vzdělávání	Absolvent bude připraven: - aplikovat způsoby vyšetření nutričního stavu dětského pacienta, - odebrat nutriční anamnézu a správně vyhodnotit, - popsat fyziologii metabolismu dítěte, - vyhodnotit a interpretovat výsledky vyšetření nutričního stavu a navrhovat účin - vyhodnotit individuální potřeby energie, - stanovovat a propočítávat energetickou potřebu ve vazbě na diagnózu a její vliv - popsat diagnostiku, prevenci, léčebné a specializované nutriční postupy u jedn - popsat odlišnosti při tvorbě nutričních doporučení u onkologicky nemocných dě - definovat veškeré dostupné prostředky enterální výživy, nutriční podpory a par - sestavit jídelníčky dle nutričních požadavků, výběru potravin a technologické ú - využívat systém monitorování (opakovaného sledování nutričního stavu), hodno - vytvářet edukační materiály, edukovat dětského pacienta a jeho zákonného zás - realizovat a rozvíjet preventivní péči
ODBORNÁ PRAXE	
Odborný modul - OM 3	**Odborná praxe v akreditovaném zařízení** (tento poskytovatel musí být akredi předpisů)
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	80 hodin odborné praxe v rozsahu 10 dnů
Seznam výkonů	
Vyhodnocení výsledků plošného nutričního screeningu a realizace příslušných opatření	
Zhodnocení výživového stavu dětského pacienta na základě nutriční anamnézy, výsledků fyzikálního vyšetře parametrů a laboratorního vyšetření	
Zhodnocení rizika vzniku malnutrice	
Posouzení nutričních potřeb a sestavení plánu nutriční péče konkrétního dětského pacienta včetně vyhodno somatických a nutričních rizik	
Tvorba plánu specializované nutriční péče u dětského pacienta po chirurgickém výkonu s ohledem na chara zákroku	
Doporučení individuálního realimentačního postupu	
Zpracování edukačního materiálu pro konkrétního dětského pacienta	
Komunikace s dětským pacientem a jeho zákonným zástupcem	
Propočet záznamu příjmu stravy včetně doplňků stravy	
Způsob ukončení modulu	Test, ústní zkouška, splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odbor

3.2.4 Učební osnova odborného modulu 4

Odborný modul – OM 4	**Odborná praxe v akreditovaném zařízení** (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů)
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	40 hodin v rozsahu 5 dnů
Seznam výkonů	**Minimální počet výkonů**
Odebrání nutriční anamnézy pacienta	10
Vyhodnocení nutričního stavu pacientů s různými onemocněními	10
Tvorba plánu specializované nutriční péče o pacienty s různými onemocněními	10
Edukace pacienta o určené léčebné výživě před propuštěním do domácího prostředí	5
Edukace pacienta o výživě při první návštěvě odborné ambulance, např. diabetologie, gastroenterologie, onkologie	3
Propočet záznamu stravy s pomocí počítačového programu	2
Způsob ukončení modulu	Splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 4.

4 Hodnocení účastníka vzdělávání v průběhu specializačního vzdělávání

Lektor pro teoretickou výuku vypracovává studijní plán a plán plnění praktických výkonů, které má účastník specializačního vzdělávání v průběhu přípravy absolvovat a průběžně prověřuje jeho znalosti, vědomosti a dovednosti. Do Logbooku zapisuje ukončení každého modulu a termíny omluvené absence.

Odborná praxe na akreditovaných i neakreditovaných klinických pracovištích probíhá pod vedením přiděleného školitele, který je zaměstnancem daného pracoviště, má specializovanou způsobilost v oboru Výživa dospělých, Výživa dětí. Školitel pravidelně a průběžně prověřuje teoretické znalosti a praktické dovednosti účastníka specializačního vzdělávání a do Logbooku potvrzuje splnění předepsaných výkonů na pracovišti.

5 Profil absolventa

Absolvent specializačního vzdělávání v oboru Výživa dospělých a dětí bude připraven provádět, zajišťovat a koordinovat základní, specializovanou a vysoce specializovanou nutriční péči. Je oprávněn na základě vlastního posouzení a rozhodnutí, v souladu s platnou legislativou, zabezpečovat nutriční péči v rozsahu své specializované způsobilosti stanovené činnostmi, ke kterým je připraven na základě tohoto vzdělávacího programu a platné legislativy.

5.1 Charakteristika profesních kompetencí, pro které absolvent specializačního vzdělávání získal způsobilost

Nutriční terapeut po získání specializované způsobilosti vykonává činnosti podle §14 vyhlášky č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, poskytuje a organizuje specifickou nutriční péči zaměřenou na uspokojování nutričních potřeb dospělých a dětských pacientů, a to její plánování, provádění a hodnocení v oboru specializace.

Přitom bez odborného dohledu a bez indikace zejména může:

1. připravovat informační materiály pro pacienty,
2. edukovat pacienty, případně jimi určené osoby ve speciálních dietách,
3. sledovat a vyhodnocovat stav pacientů z hlediska možnosti vzniku komplikací a náhlých příhod,

4. instruovat zdravotnické pracovníky v oblasti své specializace,

5. připravovat standardy specializovaných postupů v rozsahu své způsobilosti,

6. hodnotit kvalitu poskytované péče,

7. provádět výzkum zejména zaměřený na odhalení příčin nedostatků v poskytované péči, identifikovat činnosti péče vyžadující změnu v postupu a vytvářet podmínky pro aplikaci výsledků výzkumu do klinické praxe na vlastním pracovišti i v rámci oboru,

8. vést specializační vzdělávání v oboru své specializace,

9. sestavovat nutriční plány, stravovací pokyny a režimy pro výživu a léčebnou výživu dětí a dospělých podle potřeb všech věkových kategorií pro poskytovatele zdravotních služeb a zařízení sociálních služeb,

10. předávat informace zdravotnickým pracovníkům a pacientovi o zásadách správné a léčebné výživy,

11. komplexně vyhodnocovat nutriční stav dítěte i dospělých za pomoci laboratorních vyšetření, včetně specializovaných postupů a indirektní kalorimetrie,

12. doporučovat výživové doplňky podle individuálního stavu dítěte a jeho onemocnění,

13. doporučovat výživové doplňky a speciální formy výživy podle individuálního nutričního stavu dospělého a specifik dané věkové kategorie a onemocnění,

14. sledovat efekt stanovené nutriční podpory a doporučovat lékaři případné změny,

15. navrhovat léčebnou výživu pro dospělé,

16. posuzovat nutriční složení potravin určených pro jednotlivé skupiny obyvatelstva.

6 Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť

Vzdělávací instituce, poskytovatelé zdravotních služeb1) a pracoviště zajišťující teoretickou výuku účastníků specializačního vzdělávání musí být akreditováno dle ustanovení §45 zákona č. 96/2004 Sb. Akreditovaná zařízení musí účastníkovi zajistit absolvování specializačního vzdělávání dle tohoto vzdělávacího programu. Akreditované zařízení splňuje požadavky na personální zabezpečení a věcné a technické vybavení v souladu se zákonem č. 96/2004 Sb.

6.1 Akreditovaná zařízení a pracoviště

Personální zabezpečení

Školitelem se rozumí zaměstnanec akreditovaného i neakreditovaného zařízení ve smyslu zákona č. 96/2004 Sb., který průběžně prověřuje teoretické znalosti a praktické dovednosti účastníka vzdělávání a vypracovává studijní plán a plán plnění praktických výkonů.
Školitelem odborné praxe může být nutriční terapeut se specializovanou způsobilostí Výživa dospělých.
Školitelem/lektorem pro teoretickou část se rozumí zdravotnický nebo jiný odborný pracovník, který se podílí na výuce v teoretické části specializačního vzdělávání.

Školitelem/lektorem může být nutriční terapeut se specializovanou způsobilostí v oboru specializace nebo absolvent certifikovaného kurzu zaměřeného na daný obor a profesními zkušenostmi ve výkonu povolání v délce nejméně 3 roky.
Školitelem/lektorem může být lékař i lékař s atestací v oboru Klinická výživa.
Lektorem může být i další odborný pracovník s jinou kvalifikací (právník, inženýr atd.j, která odpovídá zaměření vzdělávacího programu (předměty jako je ekonomika a financování, právní problematika, krizový management, organizace a řízení atd.j.

Věcné a technické vybavení

Pro teoretickou část vzdělávacího programu:

standardně vybavená učebna s PC a dataprojektorem a s možností přístupu k internetu, modely a simulátory potřebné k výuce praktických dovedností - modely a simulátory k výuce KPR u dospělých a dětí, které signalizují správnost postupu KPR,
přístup k odborné literatuře, včetně el. databází (zajištění vlastními prostředky nebo ve smluvním zařízení), možnosti podpory teoretické výuky pomocí e-leamingu.

Pro praktickou část vzdělávacího programu:

pracoviště pro výuku odborné praxe v akreditovaném zařízení je vybaveno dle platných právních předpisů upravujících věcné a technické vybavení.

Organizační a provozní požadavky

Pro praktickou část vzdělávacího programu je podmínkou poskytování zdravotní péče dle oboru specializace.

7 Tabulka modulů

Specializační vzdělávání v oboru NUTRIČNÍ TERAPEUT - VÝŽIVA DOSPĚLÝCH A DĚTÍ				
Kód	**Typ**	**Název**	**Rozsah**	**Počet kreditů**
ZM	p	Role specialisty v poskytování zdravotních služeb	1 týden T -40 hodin	20 (á 4 kredity/den)
OM 1	p	Specializovaná nutriční péče	1 týden T - 40 hodin	20 (á 4 kredity/den)
	p	Odborná praxe na pracovišti nutriční péče (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle §45, zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů)	2 týdny Pr - 80 hodin	10 (á 1 kredit/den)
OM 2	p	Klinická výživa a specializovaná nutriční péče u dospělých	3 týdny T -120 hodin	60 (á 4 kredity/den)
	p	Odborná praxe v akreditovaném zařízení	2 týdny Pr - 80 hodin	30 (á 3 kredity/den)
OM 3	p	Klinická výživa a specializovaná nutriční péče u dětí	2 týdny T -80 hodin	40 (á 4 kredity/den)
	p	Odborná praxe v akreditovaném zařízení	2 týdny Pr - 80 hodin	30 (á 3 kredity/den)
OM 4	p	Odborná praxe v akreditovaném zařízení	1 týden Pr AZ - 80 hodin	15 (á 3 kredity/den)
			T - teorie Σ 280 hodin	
			Pr - praxe Σ 240 hod.	
			Pr - AZ Σ 40 hodin	
			Celkem 600 hodin	240

Vysvětlivky: P - povinné, T - teorie, Pr - praxe, Pr AZ - praxe v akreditovaném zařízení

8 Seznam doporučených zdrojů

Doporučená literatura

Doporučená literatura základního modulu

BAUMRUKOVÁ, I. Angličtina pro nutriční terapeuty. Holešov: Tigris, 2016. 542 s. ISBN 978-80-7490-107-2.

BENEŠ, M. Andragogika. 2. aktualit. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. 176 s. ISBN 978-80-247-4824-5.

HAŠKOVCOVÁ, H. Lékařská etika. 4. aktualit a rozš. vyd. Praha: Galén, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7492-204-6.

HOLČÍK, J., P. KÁŇOVÁ a L. PRUDIL. Systém péče o zdraví a zdravotnictví: východiska, základní pojmy a perspektivy. 2. upr. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2015. 115 s. ISBN 978-80-7013-575-4.

JUŘENÍKOVÁ, P. Zásady edukace v ošetřovatelské praxi. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 77 s. ISBN 978-80-247-2171-2.

KŘIVOHLAVÝ, J. Psychologie zdraví. 3. vyd. Praha: Portál, 2009. 279 s. ISBN 978-80-7367-568-4.

KŘIVOHLAVÝ, J. Sestra a stres: příručka pro duševní pohodu. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 119 s. ISBN 978-80-247-3149-0.

MARKOVÁ, M. Determinanty zdraví. 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2012. 54 s. ISBN 978-80-7013-545-7.

MATOUŠEK, O. a kol. Základy sociální práce. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. 309 s. ISBN 978-80-262-0211-0.

MILLER, W. R. a S. ROLLNICK. Motivační rozhovory: příprava lidí ke změně závislého chování. 1. vyd. v českém jazyce. Sdružení SCAN, 2003. 311 s. ISBN 80-86620-09-3.

MINIBERGEROVÁ, L. a K. JIČÍNSKÁ. Vybrané kapitoly z psychologie pro zdravotnické pracovníky. 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2010. 78 s. ISBN 978-80-7013-513-6.

PRUDIL, L. Právo pro zdravotnické pracovníky. 2. dopl. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 155 s. ISBN 978-80-7552-507-9.

SVOBODNÍK, P. Management pro zdravotníky v kostce. 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2009. 125 s. ISBN 978-80-7013-498-6.

ŠKRLA, P. a M. ŠKRLOVÁ. Řízení rizik ve zdravotnických zařízeních. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 199 s. ISBN 978-80-247-2616-8.

VENGLÁŘOVÁ, M. a kol. Sestry v nouzi: syndrom vyhoření, mobbing, bossig. 1. vyd. Praha:

Grada, 2011. 184 s. ISBN 978-80-247-3174-2.

ZACHAROVÁ, E. Komunikace v ošetřovatelské praxi. 1. vyd. Praha: Grada, 2016. 121 s. ISBN 978-80-271-0156-6.

ZACHAROVÁ, E. Zdravotnická psychologie: teorie a praktická cvičení. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2017. 264 s. ISBN 978-80-271-0155-9.

ZLÁMAL, J. a kol. Základy managementu pro posluchače zdravotnických oborů. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 108 s. ISBN 978-80-7402-157-2.

Doporučená literatura odborných modulů 1 a 2

AYERS, S. a R. DE VISSER. Psychologie v medicíně. 1. vyd. Praha: Grada, 2015. 552 s. ISBN 978-80-247-5230-3.

BASS, S. Celiakie: úspěšná léčba nesnášenlivosti lepku. 1. české vyd. 1. Praha: Jan Vašut, 2013. 128 s. ISBN 978-80-7236-839-6.

BEŇO, I. Náuka o výžive: fyziologická a liečebná výživa. Martin: Osvěta, 2008. 145 s. ISBN 97880-8063-294-6.

ČERMÁKOVÁ, M. a I. ŠTĚPÁNOVÁ. Klinická biochemie 1. díl. 2. upr. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2010. 130 s. ISBN 978-80-7013-5150.

DASTYCH, M. a kol. Klinická biochemie: bakalářský obor Zdravotní laborant. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 253 s. ISBN 978-80-210-7788-1.

DOSTÁLOVÁ, J. a P. KADLEC. Potravinářské zbožíznalství: technologie potravin. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2014, 425 s. ISBN 978-80-7418-208-2,

DUYFF, R. L. Academy of nutrition and dietetics complete food and nutrition guide. 5th ed. Boston: HoughtonMifflinHarcourt, 2017. 802 s. ISBN 978-0-544-52058-5.

FRAŇKOVÁ, S. a V. DVOŘÁKOVÁ-JANŮ. Psychologie výživy a sociální aspekty jídla. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003. 256 s. ISBN 80-246-0548-1.

FRÜHAUF, P. a P. SZITÁNYI. Výživa v pediatrii. 1. vyd. Praha: Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, [2013], 64 s. ISBN 978-80-87023-26-6.

FUCHS, M. a kol. Potravinová alergie a intolerance. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2016. 447 s. ISBN 978-80-204-3757-0.

GROFOVÁ, Z. Dieta pro vyšší věk. 1. vyd. Praha: Forsapi, 2011. 167 s. ISBN 978-80-87250-11-2.

GROFOVÁ, Z. Lákavá i chutná - úprava stravy u poruch polykání. 1. vyd. Praha: Forsapi, 2018. 164 s. ISBN 978-80-87250-43-3.

HAINER, V. a kol. Základy klinické obezitologie. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011. 422 s. ISBN 978-80-247-3252-7.

HŘIVNOVÁ, M. Základní aspekty výživy. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 95 s. ISBN 978-80-244-4034-7.

International dietetics and nutrition terminology (IDNT) reference manual: standardized language for the nutrition care process. 4th ed. Chicago: Academy of Nutrition and Dietetics, 2013. 427 s. ISBN 978-0-88091-467-3.

KASPER, H. Výživa v medicíně a dietetika. 1. české vyd. Praha: Grada, 2015. 572 s. ISBN 978-80247-4533-6. *

KLENER, P. a kol. Vnitřní lékařství. 4. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Galén, 2011. 1174 s. ISBN 97880-7262-705-9.

KLIMEŠOVÁ, I. Základy sportovní výživy. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. 78 s. ISBN 978-80-244-4833-6.

KOHOUT, P. Dokumentace a hodnocení nutričního stavu pacientu. 1. vyd. v nakl. Forsapi. Praha: Forsapi, 2011. 57 s. ISBN 978-80-87250-12-9.

KOHOUT, P. a kol. Vybrané kapitoly z klinické výživy II. 1. vyd. Praha: Forsapi, 2016. 142 s. ISBN 978-80-87250-32-7.

KOHOUT, P. a E. KOTRLÍKOVÁ. Základy klinické výživy. 1. vyd. v nakl. Forsapi. Praha: Forsapi, 2009. 113 s. ISBN 978-80-87250-05-1.

KOHOUT, P. a J. PAVLÍČKOVÁ. Celiakie: víte si rady s bezlepkovou dietou?. 1. přeprac. vyd. Praha: Forsapi, 2010. 129 s. ISBN 978-80-87250-09-9.

KOHOUT, P., Z. RUŠAVÝ a Z. ŠERCLOVÁ. Vybrané kapitoly z klinické výživy I. 1. vyd. Praha: Forsapi, 2010. 184. ISBN 978-80-87250-08-2.

KOVÁŘŮ, D. a J. KNÁPKOVÁ. Bezlepková a bezmléčná dieta. 1. vyd. Brno: CPress, 2013. 119 s. ISBN 978-80-264-0185-8.

KRCH, F. D. Bulimie: jak bojovat s přejídáním. 3. dopl. a přeprac. vyd. Praha : Grada, 2008. 195 s. ISBN 978-80-247-2130-9.

KRCH, F. D. Mentální anorexie. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2010. 259 s. ISBN 978-80-7367807-4.

KŘÍŽOVÁ, J. a kol. Enterální a parenterální výživa. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 2014. 141 s. ISBN 978-80-204-3326-8.

KUDLOVÁ, E. a kol. Hygiena výživy a nutriční epidemiologie. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2009. 287 s. ISBN 978-80-246-1735-0.

MAHAN, F. K. a J. F. RAYMOND. Krause's food & the nutrition care process. 14th ed. St. Fouis, Missouri: Elsevier, 2017. 1134 s. ISBN 978-0-323-34075-5.

NAVRÁTIL, F. a kol. Vnitřní lékařství pro nelékařské zdravotnické obory. 2. zcela přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2017. 559 s. ISBN 978-80-271-0210-5.

NAVRÁTILOVÁ, M., E. ČEŠKOVÁ a F. SOBOTKA. Klinická výživa v psychiatrii: teoretické předpoklady, praktická doporučení, osobní zkušenosti. 1. vyd. Praha: Maxdorf, 2000. 270 s. ISBN 80-85912-33-3.

PAPEŽOVÁ, H. a kol. Anorexie, bulimie a psychogenní přejídání: interdisciplinární a

EPIS

transdiagnostickýpohled. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2018. 607 s. ISBN 978-80-204-4904-7.

PELIKÁNOVÁ, T. a kol. Praktická diabetologie. 6. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Maxdorf, 2018. 814 s. ISBN 978-80-7345-559-0.

PERUŠIČOVÁ, J. Diabetes mellitus: onemocnění celého organismu. 1. vyd. Praha: Maxdorf, 2017. 200 s. ISBN 978-80-7345-512-5.

PUDA, R. Potravinové tabulky výživových hodnot: tabulky pro pacienty s fenylketonurií (PKU) a jinými dědičnými metabolickými poruchami (DMP). [Praha]: Národní sdružení PKU a jiných DMP, 2012. 56 s. ISBN 978-80-260-3568-8.

SAIBERTOVÁ, S. Vybrané kapitoly ošetřovatelství pro nutriční terapeuty. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2016. 155 s. ISBN 978-80-210-8155-0. *

SOUKUP, J. Motivační rozhovory v praxi. 1. vyd. Praha: Portál, 2014. 150 s. ISBN 978-80-2620607-1.

STARNOVSKÁ, T. Výživa hospitalizovaných pacientů/klientů: [pracovní postup. 1. vyd. Praha: Česká asociace sester, 2008. 40 s. ISBN 978-80-7262-596-3.

STRÁNSKÝ, M. a L. RYŠAVÁ. Fyziologie a patofyziologie výživy. 2. dopl. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2014. 273 s. ISBN 978-80-7394-478-0.

SVAČINA, Š. a kol. Klinická dietologie. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 381 s. ISBN 978-80-2472256-6.

SVAČINA, Š., D.MÜLLEROVÁ a A.BRETŠNAJDROVÁ. Dietologie pro lékaře, farmaceuty, zdravotní sestry a nutriční terapeuty. 2.upr. vyd. Praha: Triton,2013. 341 s. ISBN 978-80-7387-699-9.

SZITÁNYI,P. a kol. současné trendy v klinické výživě a intenzivní metabolické péči. 1. vyd. Praha: Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, [2013]. 120 s. ISBN 978-80-87023-25-9.

ŠACHLOVÁ, M., M.TOMÍŠKA a O. SLÁMA. Doporučené postupy: nutriční péče u pacientů v onkologické paliativní péči: stanovisko pracovní skupiny pro výživu České společnosti paliativní medicíny ČLS JEP. 1. vyd. Praha: ve spolupráci s časopisem Klinická onkologie vydalo nakl. Ambit Media, 2012. 21 s. ISBN 978-80-904596-5-6.

TEPLAN, V. a O. MENGEROVÁ. Dieta a nutriční opatření u chorob ledvin a močových cest. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. 353 s. ISBN 978-80-204-2208-8.

TLÁSKAL, P. a kol. výživa a potraviny pro zdraví. Praha: Společnost pro výživu, 2016. 101 s. ISBN 978-80-906659-0-3.

URBÁNEK, L., P. URBÁNKOVÁ a J. MARKOVÁ. Klinická výživa v současné praxi. 2. upr. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2010. 97 s. ISBN 978-80-7013-525-9.

WIERDSMA, N., H. KRUIZENGA a R. STRATTON. Dietetic pocket guide: adults. Amsterdam: VU University Press, 2017. 288 s. ISBN 978-90-8659-754-3.

ZADÁK, Z. Výživa v intenzivní péči. 2. rozš. a aktualit. vyd. Praha: Grada, 2008. 542 s, ISBN 978-80-247-2844-5.

EPIS

ZACHAROVÁ, E. Zdravotnická psychologie: teorie a praktická cvičení. 2. aktualit. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2017. 264 s, ISBN 978-80-271-0155-9.

ZLATOHLÁVEK, L. a kol. Klinická dietologie a výživa. 1. vyd. Praha: current Media, 2016. 422 s. ISBN 978-80-88129-03-5.

TOMÍŠKA, M. Výživa onkologických pacientů. 1. vyd. Mladá fronta, 2019. 743 s. ISBN 9788020440648.

Doporučená literatura odborného modulu 3

ČERNÁ, M. a J. KOLLÁROVÁ. Laktační minimum pro pediatry. 1. vyd. Praha: Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, 2015. 86 s. ISBN 978-80-87023-47-1.

FENDRYCHOVÁ, J. a kol. Vybrané kapitoly z ošetřovatelské péče v pediatrii. 2. část, Péče o novorozence. 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2009. 133 s. ISBN 978-80-7013-489-4.

FENDRYCHOVÁ, J. a kol. Péče o kriticky nemocné dítě. 2. přeprac. a rozš. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2018. 420 s. ISBN 978-80-7013-592-1.

FRAŇKOVÁ, S. a kol. Dítě s nadváhou a jeho problémy. Praha: Portál, 2015. 254 s. ISBN 978-80-262-0797-9.

FRAŇKOVÁ, S., J. PAŘÍZKOVÁ a E. MALICHOVÁ. Jídlo v životě dítěte a adolescenta: teorie, výzkum, praxe. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2013. 302 s. ISBN 978-80-246-2247-7.

FRÜHAUF, P. a P. SZITÁNYI. Výživa v pediatrii. 1. vyd. Praha: Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, [2013]. 64 s. ISBN 978-80-87023-26-6.

GREGORA, M. a D. ZÁKOSTELECKÁ. Jídelníček kojenců a malých dětí. 3. dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. 189 s. ISBN 978-80-247-4773-6.

ILLKOVÁ, O., L. NEČASOVÁ a Z. DAŇKOVÁ. Zdravá výživa malých dětí: od narození do 6 let. 2. vyd. Praha: Portál, 2009. 191 s. ISBN 978-80-7367-625-4.

KASPER, H. Výživa v medicíně a dietetika. 1. české vyd. Praha: Grada, 2015. 572 s. ISBN 978-80-247-4533-6.

KEJVALOVÁ, L. Výživa dětí od A do Z. 2. vyd. Praha: Vyšehrad, 2012. 157 s. ISBN 978-80-7429-256-9.

KLÍMA, J. a kol. Pediatrie pro nelékařské zdravotnické obory. 1. vyd. Praha: Grada, 2016. 327 s. ISBN 978-80-247-5014-9.

KRCH, F. D. Mentální anorexie. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2010. 259 s. ISBN 978-80-7367-807-4.

KŘÍŽOVÁ, J. a kol. Enterální a parenterální výživa. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 2014. 141 s. ISBN 978-80-204-3326-8.

LEBL, J. a kol. Klinická pediatrie. 2. vyd. Praha: Galén, 2014. 698 s. ISBN 978-80-7492-131-5.

EPIS

MUNTAU, A. Pediatrie. 2. české vyd. Praha: Grada, 2014. 588 s. ISBN 978-80-247-4588-6.

NEVORAL, J. a kol. Praktická pediatrická gastroenterologie, hepatologie a výživa. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2013. 677 s. ISBN 978-80-204-2863-9.

PAPEŽOVÁ, H. a kol. Anorexie, bulimie a psychogenní přejídání: interdisciplinární a transdiagnostický pohled. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2018. 607 s. ISBN 978-80-204-4904-7.

PETROVÁ, J. A S. ŠMÍDOVÁ. Základy výživy pro stravovací provozy: školní stravování, výživové normy (spotřební koš), dietní stravování ve školní jídelně, zásady správné výživy, výživa dětí dospívajících, sportujících dětí a adolescentů, seniorů. 1. vyd. Plzeň: Jídelny.cz, 2014. 307 s. ISBN 978-80-905557-0-9.

STOŽICKÝ, F. a kol. Základy dětského lékařství. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2016. 459 s. ISBN 978-80-246-2997-1.

SVAČINA, Š., D. MÜLLEROVÁ a A. BRETŠNAJDROVÁ. Dietologie pro lékaře, farmaceuty, zdravotní sestry a nutriční terapeuty. 2. upr. vyd. Praha: Triton, 2013. 341 s. ISBN 978-80-7387-699-9.

ZLATOHLÁVEK, L. a kol. Klinická dietologie a výživa. 1. vyd. Praha: Current Media, 2016. 422 s. ISBN 978-80-88129-03-5.

---

1) viz zákon č. 372/2011 Sb.

EPIS